

Ağacın Tepesinde Bir

Ökseotu

Fotoğrafta ne görüyorsunuz? Bir kuş yuvası mı? Gerçekte bu, ağacın tepesinde büyümüş çalimsı bir bitki yalnızca: ökseotu. Ökseotu, üzerinde yaşadığı ağacın yüksek dallarının üstünde yuvarlak bir top biçiminde gelişir. Çoğu zaman varlığını farketmeyiz bile. Oysa, özellikle kışın ağaçların yüksekteki dallarına biraz daha dikkatli bakarsak, sarımsı yeşil renkli yapraklarıyla onu gözden kaçırmanıza olanak yok...

"Ağacın dalında çalının ne işi var?!" dediğinizi duyar gibi olduk. Elbette bu, gerçek bir çalı değil. En önemli özelliği ise, ağaçların üzerinde yaşaması. Ökseotunu çoğunlukla, çam, köknar, söğüt, kavak ve armut, elma, kayısı gibi meyve ağaçları üzerinde görmek olası. Ancak, kimi zaman yalnızca ağaç dalında değil, başka bir ökseotunun üzerinde yaşadığını bile görebiliriz. Yani, ökseotu öteki bitkiler üzerinde asalak bir yaşam sürer. Yaşamaları için gereksinim duyduğu

su ve minerali de bu bitkilerden alır. Öteki bitkilere bağımlı bir yaşam biçimi olsa da, ökseotu, aslında tam bir asalak olarak kabul edilmez. Çünkü, besinlerini fotosentez yoluyla yeşil yapraklarında ve gövdesinde kendisi üretir. Bu durumda, ökseotunun yarı asalak bir bitki olduğunu söyleyebiliriz.

Dünyada yaklaşık 1.300 ökseotu türü bulunuyor. Bu nedenle, onlara sıkça rastlanabiliyor. Ancak, sık

görülebilmelerinin bir nedeni daha var. Ökseotu, kışın yapraklarını dökmeyen çalimsı bir bitki. Bu nedenle, yaz kış her mevsimde görülebilir. Ökseotunun her zaman yeşil olan yapraklarının yüzeyi deriyi andırır ve sarımsı yeşildir. Kış sonunda açan çiçekleri, mart-nisan ayları arasında meyveye dönüşür. Tek tohumlu meyveler, bezelye ya da nohut büyüklüğünde, yuvarlak, parlak ve beyaz renkli olurlar. İçlerinde yapışkan bir madde bulunur. Ökseotunun meyvesi ve içindeki yapışkan madde, insanlar için zehirlidir. Ancak, pek çok hayvan da ökseotunu büyük bir iştahla yer. Kelebekler ve güveler, çoğu zaman ökseotunun çiçeklerinden balözünü yudumlar; kuşlar, meyvelerini yerler. Hatta, kirpiler bile ökseotuyla beslenebilirler. Ökseotu, bu canlılar için zararlı değildir.

Ökseotu, tohumları aracılığıyla yayılır. Bunun için, çoğunlukla kuşların yardımı gerekir. Meyvesi, ardıç kuşlarıyla daldan dala ve ağaçtan ağaca kolayca taşınır. Özellikle ökse ardıç denilen ardıç kuşu türü, meyvenin yapışkan kısmını severek yer. Bu sırada gagasına yapışan kısmı temizlemek için, gagasını dallara sürter. Böylece meyve içindeki tohumu, dallara bırakır. Tohumlar, burada çimlenir ve gelişmeye başlar. Ayrıca, kursağında yumuşattığı meyve çekirdeğini dışkı aracılığıyla

Tıpkı ökse ardıç kuşu gibi, bu kirpi de ökseotunun tadına doyamıyor!

Bu sevimli ayı, galiba ökseotunu yatak olarak kullanmış!

dalların üstüne bırakır ve yeni bitkiler kök salar. Burada çimlenmeye başlayan ökseotu, kök benzeri yapılarıyla dala sınımsı yapışır. Artık, gelişip yeni bir yaşama başlamak için hazır hale gelir. Ökseotu tohumları, su, toprak gibi başka ortamlarda gelişemezler; yalnızca ağaç dallarında gelişirler.

Bazı bölgelerde ökseotlarının yayılmasını kuşlar sağlarken, bazı yerlerdeyse sinekler ya da rüzgâr da bu görevi üstlenebilir. Ökseotunun başka bir yayılma yöntemi daha var: tohum fırlatma. Ancak, bu yöntem yalnızca birkaç türünde görülüyor. Bu ilginç yöntemde ökseotu, tohumlarını olabildiğince uzağa fırlatıyor. Böylece, daha geniş alanlara yayılabiliyor. Hatta, bir ökseotu türü, sizin karpuz çekirdeğini ağzınızla fırlatabileceğinizden daha uzağa bile fırlatabiliyor. Bu türün tohumu, saatte en az 96 km hızla ilerleyebiliyor.

Hakkında pek çok söylence de olan ökseotu, gerçekte her zaman kolayca görebileceğimiz bir bitki. Daha yakından gözlemlenmek isterseniz, ağaçların yüksek dallarına daha dikkatli bakın. Belki, hâlâ meyvelerini görmek için bir şansınız olabilir. Ancak, elinizi çabuk tutun. Ökse ardıçlar, tüm meyveleri yemeden yetişmeniz gerekiyor!

• • • • • **Banu Binbaşaran Tüysüzoğlu**

Kaynaklar

Churchman, D., Mistletoe, Ranger Rick, Aralık 2002
<http://www.botanical.com/botanical/mgmh/m/mistle40.html>
<http://people.howstuffworks.com/mistletoe.htm>